

Samen werken aan een sociaal Brabant

Verkiezingsprogramma voor de Provinciale Staten 2015-2019

Definitieve conceptversie na vaststelling door bestuur PvdA-gewest Brabant

23-11-2014

INLEIDING

Voor u ligt de inzet van de PvdA Brabant in de nieuwe Provinciale Statenperiode. De verkiezingen hiervoor zijn op 18 maart 2015, tegelijk met de waterschapsverkiezingen, waar onze partij ook aan meedoet. De politiek van de PvdA is gebaseerd op samenwerking met de Brabanders, Brabantse organisaties, waterschappen en gemeenten. Want de kracht van de provincie ligt volgens ons vooral in het aanjagen en verbinden van de vele initiatieven die Brabant rijk is. De PvdA geeft Brabant op een sociaaldemocratische manier vorm, met als kernwaarden: bestaanszekerheid, goed werk, verheffing en binding tussen mensen.

Gemeente als eerste overheid

De provincie van twintig jaar geleden is niet meer die van nu. De taken zijn veranderd. Sommige zijn vervallen, jeugdzorg bijvoorbeeld. Andere, zoals de regie op ruimte, kregen een nieuwe invulling en er kwamen taken bij, natuur onder andere.

De gemeente is de eerste overheid. Gemeenten staan het dichtst bij de Brabanders en weten dus het beste waar het hen om gaat. De PvdA vindt dat de provincie, haar wettelijke taken moet uitvoeren, maar vooral moet aanjagen en verbinden. Aanjagen bij nieuwe ontwikkelingen; innoveren en verbinden om er samen met de andere overheden voor te zorgen dat niemand tussen wal en schip valt. We gaan uit van wat er goed gaat, maar zullen onze verantwoordelijkheid nemen wanneer het minder gaat. De provincie gaat niet op de stoel van gemeenten zitten, maar pakt samen met gemeenten en de regionale samenwerkingsverbanden de maatschappelijke opgaven van Brabant aan. De PvdA Brabant vindt dat de kwaliteit van de dienstverlening van de verschillende overheden voorop moet staan en zal inspringen als dit in de knel dreigt te komen.

Dit verkiezingsprogramma is opgedeeld in 5 onderdelen, namelijk: Werken in Brabant, Wonen in Brabant, Leven in Brabant, Bestuur en Financiën.

Het gaat ook om de Eerste Kamer.

De Eerste Kamer vormt met de Tweede Kamer de Staten Generaal van het Koninkrijk der Nederlanden. De voornaamste taak van de Eerste Kamer is het beoordelen van al door de Tweede Kamer aangenomen wetsontwerpen. Gelet wordt vooral op de deugdelijkheid van de wet en de samenhang met andere wetten. In deze woelige tijden is die rol heel belangrijk. De 75 leden worden gekozen door de leden van Provinciale Staten. Het gaat daarom bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten ook om de verkiezingen voor de Eerste Kamer! Voor een sterke PvdA in de Eerste Kamer is op 18 maart 2015 dus uw stem nodig!

Waterschappen

Sinds 2015 worden de bestuurders voor de waterschappen en de Provinciale Staten gelijktijdig gekozen. De waterschappen zijn verantwoordelijk voor het waterbeheer in Nederland. Zij zorgen voor een goede aanvoer en afvoer van water, het zuiveren van rioolwater en het onderhoud van dijken, duinen en andere waterkeringen. Noord-Brabant heeft drie waterschappen: Brabantse Delta, De Dommel en Aa en Maas. U kunt in alle drie de waterschappen voor de PvdA kiezen.

Speerpunten

Dit kader wordt ingevuld in overleg met de campagnecommissie.

Wat zouden wij anders hebben gedaan dan het huidige provinciebestuur?

In de Agenda van Brabant is vastgelegd welke taken de provincie verricht. De kerntaken van de provincie zijn ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, vitaal platteland en natuur, milieu, klimaat & energie, bereikbaarheid, regionaal economisch beleid, culturele infrastructuur en de kwaliteit van het openbaar bestuur. De Agenda van Brabant is een goede basis, maar wij vinden echter dat de Agenda van Brabant geen afdoende antwoord meer geeft op de opgaven in de Brabantse samenleving.

De economische crisis, maar ook de veranderende rol van de gemeenten hebben ervoor gezorgd dat er andere behoeftes zijn in de Brabantse samenleving. De uitdaging voor de provincie is om niet alleen bij te dragen aan de welvaart, maar ook aan het welzijn van de Brabanders. De PvdA wil dat de provincie met de Agenda van Brabant zo snel mogelijk antwoord gaat geven op de uitdagingen die er liggen in de Brabantse samenleving. De PvdA staat voor een sociale Agenda van Brabant.

De PvdA is van mening dat de provincie de afgelopen periode te weinig sociaal, duurzaam en vooruitstrevend is geweest. Ten opzichte van het bestuursakkoord Tien voor Brabant 2011-2015 zou de PvdA andere keuzes hebben gemaakt:

1. Meer aandacht voor en inzet op arbeidsmarktbeleid, meer geld voor meer banen.
2. Nog meer inzet op campussen, innovatieve ontwikkelingen tussen onderwijs en bedrijven in West-Brabant (Biobased Economy) en Midden-Brabant (vrijtijdseconomie)
3. Er zou steviger ingegrepen worden bij de toename van de intensieve veehouderij in Oost-Brabant. Wij hebben ons niet alleen ingezet voor minder dieren in de urgentiegebieden, maar ook voor investeringen om de negatieve effecten (voor de volksgezondheid) van de intensieve veehouderij te verminderen.
4. Het spaar-en infrafonds zou niet alleen een asfaltfonds zijn geweest. We hadden de plannen voor de Ruit om Eindhoven stopgezet en hadden snel geïnvesteerd om de echte bereikbaarheidsproblemen in de Brainportregio en bij Veghel op te lossen. Daarnaast zouden we de bezuinigingen op het busvervoer vermeden hebben.
5. We hadden veel meer gedaan aan het ondersteunen van de energietransitie.
6. Meer aandacht voor de veranderingen in de zorgsector. Specifiek zouden wij meer hebben ingezet op het behoud van kennis en werk voor de medewerkers in de jeugdzorg en het bevorderen van zorginnovatie.
7. Met betrekking tot cultuur en sport zouden wij meer aandacht hebben besteed aan de breedtecultuur en breedtesport. Wij staren ons niet blind op topcultuur en topsport.

Wat hebben we de afgelopen vier jaar bereikt?

Naast het feit dat we op een aantal gebieden andere keuzes zouden hebben gemaakt dan de huidige coalitie hebben we in de afgelopen 4 jaar ook de nodige successen behaald. Zo heeft de PvdA er (mede) voor gezorgd dat:

1. Er meer dan 5 miljoen euro extra is geïnvesteerd in nieuwe banen.
2. Sensor (organisatie voor digitale hulpverlening) 300.000€ extra heeft gekregen om haar diensten in 2014 voort te kunnen zetten en te integreren in een landelijke organisatie.
3. De provincie voor het eerst heeft uitgesproken dat er genoeg varkens, koeien en kippen in Brabant zijn.

4. Boeren extra maatregelen moeten nemen om de leefbaarheid en het milieu te ontzien in de gebieden waar intensieve veehouderij plaatsvindt.
5. Er een regeling is gekomen die ervoor zorgt dat 16- en 17-jarigen mbo'ers goedkoop met de bus kunnen reizen.
6. Het nachtnet (op vrijdag en zaterdag) tussen de Brabantse steden en de Randstad bleef bestaan. Dit ondanks dat Gedeputeerde Staten van plan waren te stoppen met het nachtnet.
7. De niet democratisch gekozen zetels in de Brabantse waterschappen naar het wettelijk minimum zijn teruggebracht. De PvdA staat voor democratie.

WERKEN IN BRABANT

Banen

De werkloosheid in Brabant is nog steeds te hoog. Als PvdA vinden we dat alle overheden de werkgelegenheid op alle mogelijke manieren moeten stimuleren. Mede op ons aandringen maakt onze provincie daar ook echt werk van. Daar gaan we graag mee door. De provincie zoekt aansluiting bij gemeenten, onderwijsinstellingen en bedrijven om tot een nog steviger en breder gedragen regionaal Brabants arbeidsmarktbeleid te komen. De - belangrijke - rol van de provincie is: investeren in het vestigingsklimaat en de economie (vergroten van de koek) en stimuleren van het interregionale en intersectorale arbeidsmarktbeleid (verdelen van de koek).

De provincie is, net als gemeenten en waterschappen, een grote investeerder. De openbare middelen die voor deze investeringen worden ingezet, moeten mensen zonder betaald werk nieuwe perspectieven geven. De PvdA wil niet alleen meer banen, maar ook eerlijkere banen: uitbuiting (zoals soms voorkomt bij truckers), oneerlijke concurrentie en verdringing horen niet thuis in Brabant.

In de toekomst zal vergrijzing weer tot krapte op de arbeidsmarkt leiden. Daar moeten we nu al op inspelen. Bovendien verandert werk steeds sneller van karakter. Permanente scholing wordt dus steeds belangrijker. De PvdA pleit er daarom voor dat het beroepsonderwijs in de provincie samen met bedrijven werkt aan een *Leven Lang Leren* voor jongeren en volwassenen. We komen ook op voor een sterkere positie van de groeiende groep ZZP'ers.

Niet voor iedereen is het vanzelfsprekend om op eigen kracht betaald werk te vinden en te houden. Sommigen hebben extra begeleiding nodig. De PvdA wil een baan voor zoveel mogelijk mensen, ook als zij begeleiding nodig hebben. We leveren hier zelf een bijdrage aan door bij aanbestedingen voorrang te geven aan bedrijven die mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een kans geven. Ook zullen we investeringen in de ontwikkeling van nieuwe technologie die kansen geeft aan mensen met een afstand tot arbeidsmarkt ondersteunen.

Nieuwe technologie zoals robots, 3D printen en het digitaliseren van werk zal de komende jaren blijven toenemen. Dit kan leiden tot afname van werk, maar zal ook nieuwe banen (ontwerpers, bouwers, monteurs) opleveren. Deze ontwikkeling vraagt om investeringen in duurzaamheid en slimme nieuwe toepassingen in onder andere de infrastructuur. Om die reden vindt de PvdA dat de provincie mee moet investeren in campussen waar bedrijven samen werken aan nieuwe technologie. Zo creëren we nieuwe banen.

Daarom wil de PvdA dat de provincie:

- Haar actieve arbeidsmarktbeleid voortzet en daarbij nadrukkelijk inzet op samenwerking met gemeenten, regionale samenwerkingsverbanden, onderwijsinstellingen en bedrijven.
- Samen met werkgevers en onderwijsinstellingen investeert in omscholing van werknemers naar beroepen waar tekorten (gaan) ontstaan.
- De jeugdwerkloosheid aanpakt, onder andere door:
 - o inspanningen om het tekort aan mbo-stageplaatsen voor toekomstige vakmensen op te heffen.
 - o de *Startersbeurs*, een Tilburgs initiatief waarmee jongeren werkervaring op kunnen doen, over heel Brabant uit te rollen.
- Naar een effectief instrument zoekt om de werkloosheid onder ouderen aan te pakken. De *Meesterbeurs* kan zo'n instrument zijn.
- Mensen met een afstand tot arbeidsmarkt zoveel mogelijk een reguliere baan krijgen.
- Toezicht houdt op het succesvol vormen van de regionale werkbedrijven, dit proces waar nodig ondersteunt en goede voorbeelden deelt met de regio's.
- Samen met werkgevers en werknemers misstanden op de arbeidsmarkt hard aanpakt.
- Structureel investeert in 'de *Bibliotheek op school*' om de taalvaardigheid van Brabantse kinderen te vergroten en hun arbeidsmarktpositie te versterken.
- Aanbestedingen zo in te richten dat mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk komen en blijven (Social Return on Investment – 5%).
- Het goede voorbeeld geeft door in haar eigen organisatie voldoende banen (minimaal vijf procent van de formatie) te creëren voor mensen met een arbeidsbeperking.

Economie

Brabant is de tweede economie van Nederland en telt talloze mooie voorbeelden van bedrijvigheid. Zo is er hightech in Zuidoost-Brabant... logistiek, biobased economy en zorg economie in West-Brabant... gezondheid en voeding in Noordoost-Brabant... toerisme, recreatie en logistiek in Midden-Brabant. Deze topsectoren willen we versterken en uitbouwen om nieuwe werkgelegenheid te kunnen creëren. Daarbij gaat het niet alleen om grote ondernemingen, maar vooral om MKB'ers en ZZP'ers die de toekomstige groei leveren. De provincie moet kennisdeling tussen kleine ondernemers mogelijk maken, zodat de Brabantse economie daar optimaal van profiteert.

Brabant is een mooie mix van grote steden en groene plattelandsgemeenten. Sterke steden met hun belangrijke regionale functie zijn belangrijk. Het zijn knooppunten die ideeën aantrekken en creativiteit losmaken. Het zijn de plaatsen waar kennis wordt ontwikkeld en initiatieven worden geboren. De provinciale samenwerking van de Brabantse steden ziet de PvdA Brabant als belangrijk onderdeel van het economisch beleid.

De PvdA staat voor een circulaire of kringloopeconomie waarin verduurzamen en vergroenen centraal staan. Agrofood speelt een grote rol in de Brabantse economie en dat zal wat de PvdA betreft ook zo blijven. Maar dan moet de sector wel de omslag maken naar een gezonde en duurzame bedrijfsvoering. Vooral bij de intensieve veehouderij is dit een grote verandering. Verscheidene bedrijven bewijzen al dat dit kan. Zij verdienen de ruimte in onze provincie. Tegen bedrijven die met hun manier van bedrijfsvoering onze gezondheid en leefomgeving in gevaar brengen, moet de provincie hard optreden.

We kijken niet alleen naar kansen voor samenwerking en groei binnen Brabant, maar richten onze blik evenzeer op de ons omringende provincies en regio's en zeker ook op de positie van Brabant in Europa. Zo is de ligging van West-Brabant tussen de havens van Rotterdam en Antwerpen cruciaal voor de Brabantse economie. Brabants ondernemerschap houdt niet op bij de grens. Maar ondernemers die zaken willen doen in het buitenland, stuiten vaak op ingewikkelde wet- en regelgeving. De provincie kan hen daarbij helpen. Als gastvrije provincie is de vrijetijdseconomie een belangrijke pijler voor Brabant. Er liggen hier zeker nog kansen voor groei.

Daarom wil de PvdA dat:

- De Brabantse topsectoren verder worden versterkt en uitgebouwd, waarbij de PvdA de plannen steeds zal toetsen op hun bijdrage aan de werkgelegenheid.
- De provincie blijft investeren in campussen, waar bedrijfsleven, onderwijs en overheden samenwerken om innovatie mogelijk te maken.
- De bereikbaarheid van de Brabantse topclusters wordt verbeterd. Onderzoek moet uitwijzen of bedrijvencusters zonder spoor- of binnenwaternaansluiting alsnog een aansluiting hierop kunnen krijgen.
- De provincie een kennisnetwerk start voor kleine ondernemers.
- Kleine ondernemers die zaken willen doen in het buitenland, een beroep kunnen doen op advies van de provincie.
- Wet- en regelgeving de landbouwsector aanstuurt op omvorming naar een duurzame drager voor economie en landschap.
- De provincie nieuwe duurzame ontwikkelingen in de Agrofood stimuleert, onder andere door de kennisontwikkeling van bedrijven en wetenschappelijke instellingen te stimuleren en de vergaarde kennis te verspreiden.
- Geïnvesteed wordt in water, natuur en landschap als belangrijke voorwaarde voor een goed vestigingsklimaat voor innovatieve bedrijvigheid.

WONEN IN BRABANT

Volkshuisvesting

Goed en betaalbaar wonen is een speerpunt in het programma van de PvdA. Iedereen moet kunnen wonen in een huur- of koopwoning die bij zijn of haar wensen en budget past. De PvdA wil Brabanders meer invloed geven op hoe ze wonen en zal daarom projecten als het CPO (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap) ondersteunen. De provincie moet regie voeren over de woningbouwprogramma's in Brabant. Samenwerking en afstemming stimuleren tussen de regio's levert woningen op waar vraag naar is en voorkomt geografische scheiding van bevolkingsgroepen. Om aan veranderende behoeftes te voldoen, is het waar mogelijk omvormen van de bestaande woningvoorraad te verkiezen boven nieuwbouw.

Krimp ontstaat door demografische ontwikkelingen (vergrijzing en ontgroening). Die worden versterkt doordat mensen wegtrekken naar de steden en platteland en dorpen leegstromen. Samen kunnen mensen veel bereiken. Meepraten over leefbaarheid is dan ook belangrijk. Want met zoveel verschillende gebieden en kernen is de oplossing nooit dezelfde. Door de vergrijzing en het langer thuis blijven wonen van ouderen ontstaat behoefte aan nieuwe woonvormen. Daar kunnen we op inspelen door slimme combinaties van wonen en zorg. Waar nodig moet regelgeving worden vereenvoudigd om dit mogelijk te maken.

Een steeds groter deel van de woonkosten bestaat uit de energierekening. Daarom moet de provincie betaalbaar wonen stimuleren door grootschalige investeringen in woningisolatie en duurzame energie mogelijk te maken.

Daarom wil de PvdA dat:

- De woningprogrammering impulsen geeft aan omvorming van de bestaande woningvoorraad naar de woon-, werk- en zorgbehoeften van deze tijd.
- Regelgeving die langer thuis blijven wonen in de weg zit, wordt vereenvoudigd.
- Arbeidsmigranten fatsoenlijke huisvesting krijgen en hard wordt opgetreden tegen illegale bewoning.
- Lokale coöperaties op het gebied van wonen, zorg en energie worden gestimuleerd en waar nodig ondersteund.
- Brabanders (meer) invloed krijgen op hoe ze wonen, bijvoorbeeld via CPO (Collectief Particulier Ondernemerschap).
- Brabant de provincie wordt met gemiddeld de laagste energierekening van Nederland (zie Brabants energieakkoord).

Ruimtelijke ordening

De PvdA wil een zuinige omgang met de Brabantse ruimte met als uitgangspunt een mooie, veilige en gezonde ruimte met evenwicht in bebouwing, natuur en water. Zuinig met ruimte omgaan betekent compact en geconcentreerd bouwen in en rondom bestaande steden en dorpen. Nieuwe locaties voor woonwijken en bedrijventerreinen komen pas in beeld als de oude 'op' zijn. Ook heeft het saneren van langdurig leegstaande kantoorlocaties, stallen, winkelpanden, woningen en verouderde bedrijventerreinen voorrang boven bouwen in de wei, ook als dit op de korte termijn meer kost. De rekening zal op langere termijn immers lager zijn.

De PvdA wil werk maken van leegstand in steden en dorpen. Leegstaande winkels en gebouwen moeten zo snel mogelijk een nieuwe bestemming krijgen en eigenaren moeten de kans krijgen een nieuwe bestemming te realiseren. De kosten voor de gemeenschap kunnen daardoor laag blijven. Verkrotte panden moeten, in principe op kosten van de eigenaar, worden opgeknapt of gesloopt. Niet voor niets motiveert regelgeving eigenaren van lege panden om een nieuwe bestemming voor hun onroerend goed te vinden of te renoveren. Daar moeten we actief gebruik van maken.

Een goed vestigingsklimaat voor bedrijven is belangrijk. De provincie kan gemeenten en andere partijen bij elkaar brengen en grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen (financieel) mogelijk maken. Dit creëert nieuwe werkgelegenheid in Brabant. Dit is bijvoorbeeld al gebeurd bij het *Life Sciences Park* in Oss en het *Logistiek Park Moerdijk*.

Daarom wil de PvdA dat:

- De provincie ruimtelijke ontwikkelingen die werkgelegenheid creëren en de regionale economie versterken aanjaagt. Tevens zal de provincie gemeenten stimuleren om hetzelfde te doen.
- De provincie, om leegstand te voorkomen, een strakke regie voert op bedrijventerreinen, stallen, winkelgebieden en kantoren. Bij nieuwe bestemmingsplannen geldt: in principe komt er geen meter meer bij, voordat ergens anders een meter is verdwenen.

- Er een provinciaal fonds komt om oude bedrijventerreinen, stallen, winkelgebieden en kantoren op te knappen, een nieuwe bestemming te geven of te slopen. Dit fonds wordt gevuld door een bijdrage te vragen bij de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen, stallen, winkelgebieden en kantoren.
- Bedrijventerreinen goed bereikbaar zijn met het openbaar vervoer.

Natuur, water en landschap

Natuur, water en milieu zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden voor de huidige en toekomstige generaties. Natuurbeheer is een kerntaak van de provincie. Een stevige ecologische basisstructuur die natuur, water en biodiversiteit beschermt en verder ontwikkelt, is essentieel voor goed en gezond wonen en leven in Brabant. De PvdA vindt het welzijn van dieren belangrijk. Daarom willen we een provinciale visie op dierenwelzijn. Groot wild is een onderdeel van de natuur, dus van onze provincie. Het moet dan ook de ruimte krijgen in een aantal natuurgebieden.

In grote delen van Brabant zijn vermessing en bestrijdingsmiddelen een probleem. De kwaliteit van de bodem en het grondwater zijn op veel plaatsen in Brabant slecht. Op plekken waar dit het geval is, moet de bodem en de grondwaterkwaliteit de tijd krijgen zich te herstellen voordat er weer agrarische activiteiten plaatsvinden. De provincie moet zijn kaderstellende en voorwaardenscheppende rol in samenwerking met gemeenten, waterschappen, terreinbeheerders en belangengroepen actief blijven invullen.

Klimaatverandering leidt tot verdroging in grote delen van de provincie en hittestress in steden. Maar ook tot meer en zwaardere regenbuien, warmere en drogere zomers, grotere wisseling in de waterafvoer van rivieren en beken en stijging van de zeespiegel. Meer dan ooit zal water de inrichting van de omgeving bepalen. De PvdA vindt daarom dat waterbeleid in een vroeg stadium onderdeel moet zijn van ontwikkelingen in de omgeving. Ook moeten we voor waterveiligheid ruimte in de stroomgebieden van rivieren reserveren en verdroging bestrijden door goede en natuurlijke inrichting van het watersysteem.

Daarom wil de PvdA dat de provincie:

- Vol inzet op het in stand houden van natuur en landschap, op herstel van schade uit het verleden en vergroting van de biodiversiteit.
- De Brabantse Ecologische Hoofdstructuur zo snel mogelijk realiseert en de budgetten voor natuurontwikkeling op peil houdt.
- Een actief klimaatbeleid voert en dit meeneemt in de visie op de ontwikkeling van stedelijke omgeving, platteland, water en natuur.
- De jeugd betreft bij ecologische en duurzame ontwikkelingen, bijvoorbeeld door milieueducatie.
- Zorgt dat natuurbeleid en landbouwbeleid elkaar versterken, zodat de omgeving gezond en aantrekkelijk is voor bewoners en recreanten.
- De *Natura 2000-projecten* en *Landschappen van Allure* volledig en goed uitvoert.
- Investeren in de waterkwaliteitsdoelen op peil houdt.
- In Brabant een aantal leefgebieden voor wilde zwijnen en ander groot wild vaststelt en zorgt voor minimale overlast en verkeersonveiligheid door groot wild.

LEVEN IN BRABANT*Leefbaarheid*

Brabant is een mooie provincie waar het over het algemeen goed leven is. Met bruisende steden, een vitaal platteland en mooie natuur en landschappen is er voor ieder wat wils. Brabanders voelen zich verbonden met hun provincie en stad of dorp, maar durven ook over de provinciegrenzen heen te kijken. Juist die combinatie van eigenheid en nieuwsgierigheid maakt Brabanders bijzonder. Maar met zoveel mensen, dieren en bedrijven zijn er ook grote zorgen over de leefbaarheid. De intensieve veehouderij geeft nog altijd te veel overlast en risico's voor de volksgezondheid. Nieuwe uitbraken van ziektes in de veehouderij, zoals de Q-koorts, moeten worden voorkomen. Daarom moet de veestapel in overbelaste gebieden nu echt worden teruggedrongen.

In de kleine kernen staat de leefbaarheid onder druk, omdat mensen wegtrekken en voorzieningen verdwijnen. Daarom moeten de dorpontwikkelingsplannen een vervolg krijgen. De PvdA wil dit soort plannen ook ontwikkelen voor stadswijken.

In Brabant leeft meer dan 6 procent van de inwoners onder de armoedegrens. Dit percentage neemt elk jaar toe. Omdat iedere inwoner onder de armoedegrens er één teveel is voor de PvdA, zullen wij samen met gemeenten en bedrijven er alles aan doen om dit percentage terug te dringen. Uit recent onderzoek van het RIVM blijkt ook dat hier meer dan de helft van de 65-plussers zich eenzaam voelt. De PvdA wil, als onderdeel van de sociale Agenda van Brabant, dat de provincie een actieve rol gaat spelen bij het verminderen van eenzaamheid. Doel is eenzaamheid te verminderen door het probleem onder de aandacht te brengen, initiatieven te ondersteunen en partijen met elkaar in contact te brengen.

Leefbaarheid is onlosmakelijk verbonden met veiligheid. Iedereen wil in een veilige leefomgeving wonen. De PvdA zal voorstellen om de leefomgeving veiliger te maken ondersteunen. In Brabant wordt steeds meer drugsafval gedumpt. De PvdA vindt dat eerst en vooral meer werk moet worden gemaakt van een harde aanpak van criminelen die synthetische drugs produceren. Omdat het om zwaar chemisch, vaak gevaarlijk afval gaat, moet het opruimen van deze troep goed gebeuren.

Daarom wil de PvdA dat:

- De veestapel in overbelaste gebieden daadwerkelijk wordt teruggedrongen, daar geen uitbreiding meer komt en waar mogelijk wordt gesaneerd.
- Gezondheid een harde norm wordt in de *Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij*, waardoor uitbreidingen alleen nog mogelijk zijn, als alles is gedaan om de volksgezondheid veilig te stellen. Gezondheidsexperts toetsen dit.
- Inwoners van door veehouderij overbelaste gebieden de ondersteuning krijgen, die nodig is om een gelijkwaardige dialoog te voeren met gemeenten en boeren.
- De dorpontwikkelingsplannen een vervolg krijgen om de leefbaarheid in kleine kernen te behouden of te vergroten. Het gaat daarbij niet alleen om ruimtelijke plannen, maar ook om sociale plannen, bijvoorbeeld op het gebied van zorg in de buurt.
- Voor stadswijken eveneens ontwikkelingsplannen ingediend kunnen worden. Ook hier gaat het de PvdA nadrukkelijk niet alleen om ruimtelijke, maar juist ook om sociale plannen, die de leefbaarheid in de wijk verhogen.
- De provincie armoede en eenzaamheid in Brabant actief aanpakt.

- De provincie de problemen rond het vervoer van gevaarlijke stoffen via het spoor aanpakt. Vooral in West- en Noordoost-Brabant is dit een probleem. Om dit op te lossen, kijken we naar aanpassingen van het Basisnet Spoor, de VeZa-boog of Robellijn.
- Er blijvend geïnvesteerd wordt in de taskforce drugscriminaliteit om gemeenten zo te ondersteunen bij de aanpak van deze problematiek.
- De provincie de medeverantwoordelijkheid op zich neemt voor het opruimen van drugsafval in de openbare ruimte. "Toevallige" terreineigenaren kunnen we hier niet voor laten opdraaien.
- De provincie bij het aanleggen van een nieuwe hoogspanningsverbinding (380kV) kiest voor een traject dat inwoners en natuur zo min mogelijk schaadt. Onderzoek moet uitwijzen of dit bij het geplande zuidelijke 380kV tracé tussen Borssele en Tilburg het geval is. Zo niet, zal de PvdA Brabant bezwaar maken tegen het voorgenomen besluit van het ministerie van Economische Zaken.

Zorg

Veel mensen krijgen op dit moment te maken met ingrijpende veranderingen. De zorg voor de jeugd gaat van de provincie naar de gemeenten. Delen van de langdurige zorg (WMO) komen ook bij de gemeenten. Tot slot gaan er zorgtaken naar de zorgverzekeraars. Al is zorg geen provinciale taak meer, toch vindt de PvdA dat de provincie zich niet afzijdig mag houden en gemeenten moet bijstaan. Wij begrijpen de zorgen van mensen goed en willen actieve begeleiding van de provincie bij alle veranderingen in de zorg.

Zorgvuldige overdracht van de taken is voor de inwoners van het grootste belang. De PvdA wil dat de provincie haar rol als verbinder tussen gemeenten goed invult door uitwisseling van goede en minder goede ervaringen in de zorg te bevorderen. Wat blijft, is dat iedere Brabander kan rekenen op goede en passende zorg.

Daarom wil de PvdA dat de provincie:

- Blijft volgen of de overgang van de jeugdzorg van provincie naar gemeenten voorspoedig verloopt en haar verantwoordelijkheid neemt, als dit niet zo is.
- Een innovatienetwerk voor zorg opzet met goede voorbeelden van jeugdzorg en langdurige zorg in Brabant. Door deze uit te wisselen, kunnen gemeenten optimaal van elkaar leren.
- Het mogelijk maakt verzorgingshuizen te verbouwen tot woningen voor ouderen, zodat zij samen met anderen kunnen blijven wonen of een coöperatie kunnen vormen.
- Een Zorg & ICT netwerk opzet om nieuwe technologieën in de zorg toe te passen.
- Met een campagne vrijwilligers werft. Zij zijn, net als professionele hulpverleners, essentieel voor goede zorg.

Duurzame energie

De PvdA wil de aandacht leggen op duurzame energiebronnen zoals windmolens, zonne-energie en aardwarmte. Om het energieverbruik terug te dringen, moet de provincie, volgens ons, organisaties en mensen voorlichten over energiebesparing. Want verandering begint bij bewustwording. Om lokaal meer groene energie op te wekken, gaat de provincie risicodragend investeren in gezamenlijke en kansrijke initiatieven van inwoners en bedrijven.

De PvdA ziet veel kansen in de brede maatschappelijke beweging van lokale energiecoöperaties. Deze verbinden inwoners en bedrijven bij het energiezuinig maken van woningen en bedrijfspanden. Investerings in duurzame energie kunnen daarnaast bijdragen aan lokale werkgelegenheid. De provincie faciliteert de energiecoöperaties. Deze beweging van onderop vraagt een flexibele provincie die niet stuurt van bovenaf.

Het opwekken van energie via schaliegas en kernenergie is achterhaald en gevaarlijk. De PvdA wijst alle eventuele Belgische plannen af om hoog radioactief kernafval op te slaan in de kleilagen onder Noord-België die zich uitstrekken tot onder het zuiden van Brabant.

Daarom wil de PvdA dat:

- Er een Brabants energieakkoord komt, waarin staat dat:
 - o Inwoners van Brabant gemiddeld de laagste energierekening van Nederland hebben.
 - o Er een provinciaal fonds komt om de particuliere aanschaf van zonnepanelen voor te financieren en de lening onder gunstige voorwaarden terug te betalen.
 - o De provincie samen met gemeenten en woningcorporaties afspraken maakt over grootschalige investeringen in woningisolatie en duurzame energie.
 - o 20% van de energie in 2020 duurzaam opgewekt wordt.
- De provincie lokale energiecoöperaties, die inzetten op verduurzaming en zo de lokale werkgelegenheid stimuleren, steunt.
- De provincie lobbyt voor de aansluiting van energiecoöperaties op het energienet.
- Zoveel mogelijk steun gaat naar projecten rond windenergie, zonne-energie en aardwarmte.
- De provincie zich blijft verzetten tegen boringen naar schaliegas. Deze dragen niet bij aan een duurzame en fossielvrije toekomst.
- Brabant geen kerncentrale toelaat binnen haar provinciegrenzen.

Bereikbaarheid

Mensen moeten zich makkelijk en veilig door Brabant kunnen bewegen, ook als ze geen auto kunnen of willen gebruiken. Voor de PvdA is het openbaar vervoer dan ook een speerpunt. De afgelopen jaren zijn er te makkelijk honderden miljoenen euro's in nieuw asfalt geïnvesteerd, terwijl alternatieven voorhanden zijn en het autogebruik in de toekomst zal afnemen. Dat moet en kan anders. Door in te zetten op nieuwe mobiliteitstechnieken, hoogwaardig openbaar vervoer en goede fietspaden kunnen we een slimmer en duurzamer mobiliteitsbeleid voeren.

Daarom wil de PvdA:

- Dat de Ruit om Eindhoven er niet komt, maar wel een alternatief plan om de bereikbaarheid van de Brainportregio te verbeteren, met gebruikmaking van een deel van de middelen voor de Ruit. Veghel krijgt eveneens een passende verkeersoplossing, waar de opwaardering van de A50 en ongelijkvloerse aansluiting van A50 en N279 deel van uitmaken.
- Dat de HSL tussen Breda en Antwerpen in 2016 daadwerkelijk gaat rijden, Roosendaal een snelle verbinding met Antwerpen behoudt en er een intercityverbinding komt tussen Eindhoven en Düsseldorf/Keulen.
- Het Rijk investeert in de noodzakelijke verbreding van de snelwegen A58 Galder – Sint Annabosch, A58 Tilburg – Eindhoven, A27 Houten – Hooipolder, A67 Leenderheide – Asten en A50 Veghel – Son. De provincie zal waar mogelijk en nodig voorfinancieren om verbreding te versnellen.

- Een directe spoorverbinding tussen Breda en Utrecht, bij voorkeur met een directe verbinding vanuit Tilburg.
- Investerings in de ontwikkeling en implementatie van slimme mobiliteit.
- Een fonds voor verkeersveiligheid van de provinciale wegen. Doel is om driekwart van de provinciale wegen op minimaal driesterrenniveau van de ANWB te brengen.
- Mede met het oog op elektrisch fietsen meer geld voor onderhoud en aanleg van fietspaden en verbeterde veiligheid van fietspaden.
- Hogere provinciale investeringen in het busvervoer en zo snel mogelijke realisatie van het Hoogwaardig Openbaar Vervoer-netwerk in Noordoost- en Zuidoost-Brabant. Ook moeten er nieuwe buurtbuslijnen kunnen komen, als gemeenten daarom vragen. Brabanders met een minimuminkomen moeten goedkoop met de bus kunnen reizen.
- Dat de provincie bij aanbesteding van busvervoer en infraprojecten rekening houdt met duurzaamheid en arbeidsomstandigheden van buschauffeurs en wegwerkers.
- Voortzetting van het PvdA-initiatief om mbo'ers van 16 en 17 jaar goedkoper openbaar vervoer aan te bieden tot de invoer van gratis OV voor deze groep.
- Dat het programma "*Fiets-in-de-Versnelling*" in de hoogste versnelling blijft en de aanleg van kansrijke Snelfietsroutes wordt voorbereid.

Cultuur

Brabant is een creatieve broedplaats. Onze industrie en economische ontwikkeling hebben hun basis onder andere in de creatieve verbeelding. Een goed kunst- en cultuurklimaat maakt mensen rijker in hun belevingswereld en welbevinden, maar is daarnaast een aantoonbaar aantrekkelijke basis voor een goed vestigingsklimaat. Werkgelegenheid in onze provincie is dan ook nadrukkelijk gediend met een ruim aanbod van cultuur, zowel van de professionele top als voor de talentontwikkeling van amateurs en jongeren.

Door de bezuinigingen in de cultuursector staat het culturele huis van Brabant nog steeds op drijfzand. Dit moet veranderen om verzakkingen van het huis te voorkomen. Een gezond en stevig fundament voor cultuur is noodzakelijk voor een toekomstbestendig cultureel Noord-Brabant. Daar kiest de PvdA voor. Cultuur is voor ons, gelet op de menselijke ontplooiing en creativiteit, een vliegwiel voor de samenleving.

Daarom wil de PvdA:

- Het culturele fundament borgen door samen met gemeenten te investeren in de basis: het verhogen van cultuurdeelname en cultuurbeleving door zoveel mogelijk Brabanders binnen een zo divers mogelijk aanbod.
- Dat de provincie over de volle breedte de cultuur op niveau houdt. De impuls gelden maken nieuwe ontwikkelingen en dwarsverbanden binnen de cultuur mogelijk.
- Toegang van iedere Brabander tot een bibliotheek en schouwburg in de regio.
- Kansen voor jongeren om hun talent te ontwikkelen. Naast de traditionele kunsten moeten ook minder conventionele kunsten een plaats krijgen in het cultuuraanbod.
- Expliciete aandacht voor cultureel erfgoed zodat verleden, heden en toekomst met elkaar verbonden blijven.
- De voor de Culturele Hoofdstad gereserveerde middelen ook inzetten voor breedtecultuur.

- Steun van de provincie voor onafhankelijke regionale nieuwsvoorziening. Die is essentieel voor goed functionerende Brabantse democratie en bevordert de maatschappelijke samenhang in Brabant.

Sport

Sport zorgt voor verbeelding, inspiratie, motivatie en energie. Maar sportbeoefening verbindt ook en komt de gezondheid ten goede. Sport moet voor iedereen toegankelijk zijn, ongeacht inkomen. De PvdA Brabant zal daarom samen met gemeenten en sportverenigingen blijven inzetten op het toegankelijk houden van onze sportvoorzieningen. Sport voor mensen met een fysieke of geestelijke beperking verdient onze steun en aandacht.

Sport haalt het maximale uit jezelf, of het nu breedtesport of topsport is. De provincie heeft zeven kernsporten aangewezen, maar voor de PvdA Brabant zijn alle fysieke sporten even belangrijk. Sporters, sportverenigingen én sportevenementen die onze provincie in de schijnwerpers zetten verdienen te allen tijde onze steun.

Daarom wil de PvdA dat:

- De provincie blijft investeren in sport in het algemeen en specifiek in jeugdsport en gehandicaptensport.
- Sportverenigingen altijd bij de provincie kunnen aankloppen om gebruik te maken van het netwerk en de kennis van de provincie en haar partners.
- De provincie topsportevenementen blijft steunen.

BESTUUR

Goed bestuur

De PvdA vindt het belangrijk dat er geen Brabanders tussen de wal en het schip vallen. Daarom dient de provincie gemeenten, die als eerste overheid steeds meer taken en verantwoordelijkheden krijgen, te ondersteunen bij hun inspanningen om de kwaliteit van het bestuur te verbeteren. De nieuwe zorg- en werktaken komen bovenop de maatschappelijke opgaven waar gemeenten nu al voor staan. Zij zijn volop bezig hierop te anticiperen onder andere door (vergaande) samenwerking in de regio, door anders te organiseren en door kortere lijnen naar de inwoners toe.

Goed bestuur is voor de PvdA Brabant een overheid die haar financiën op orde heeft, kwalitatief goede dienstverlening biedt en bestuurlijk transparant georganiseerd is. Het is ook een overheid die dicht bij haar inwoners staat, met haar tijd meegaat en, ter wille van een betere besluitvorming, openstaat voor ideeën van haar inwoners. De provincie ondersteunt processen die een beter bestuur opleveren en stimuleert initiatieven die leiden tot nog grotere betrokkenheid van inwoners.

Daarom wil de PvdA dat:

- Participatie van inwoners, instellingen, bedrijven bij alle projecten en activiteiten uitgangspunt is.
- De provincie gemeenten steunt bij initiatieven ter verbetering van de kwaliteit van het bestuur.

- De provincie samen met gemeenten de “doe-democratie” verder uitbouwt. Wat energie en zorg betreft lopen Brabanders voorop bij initiatieven om hun eigen leefomgeving te verbeteren. De PvdA Brabant steunt deze initiatieven.

De provincie als werkorganisatie

Als werkgever laat de provincie zien wat goed werkgeverschap is. Regelgeving loopt vaak achter op door inwoners en bedrijven gewenste nieuwe activiteiten, bedrijvigheid en ontwikkelingen. De provincie moet in haar dienstverlening dan ook kwaliteit, flexibiliteit en snelheid bieden, zodat bedrijven en inwoners de kans krijgen om hun innovatieve ideeën te verwezenlijken. De provincie is ook opdrachtgever en zet in die hoedanigheid in op ketenaansprakelijkheid.

Daarom wil de PvdA dat:

- Alle instellingen die overheidssubsidie krijgen, zich houden aan de Wet Normering Topinkomens en de Brabant Norm.
- De provincie inwoners en bedrijven gratis kennis- en innovatievouchers aanbiedt om ideeën om te zetten in concrete plannen. Daarmee kan bijvoorbeeld een energievoorziening kennis inkopen om hun plannen te verwezenlijken.
- De provincie (online) uitstekend bereikbaar en aanspreekbaar is voor (groepen) inwoners.
- De provincie als opdrachtgever kiest voor bedrijven die werknemers goed behandelen en verantwoordelijkheid nemen voor onderaannemers.
- Digitalisering verankerd is binnen de provincie om eigentijds en flexibel te kunnen handelen.

Sociale Agenda van Brabant

De *Agenda van Brabant* – die de ambities van de provincie beschrijft – behoeft een sociale bijstelling. Vooral in het sociale domein heeft de provincie vanaf 2010 in het kader van de kerntakendiscussie veel taken afgestoten. De PvdA vindt dat de provincie juist op het sociale domein waardevol kan zijn voor de Brabanders, nu gemeenten het financieel zwaar hebben. Door meer verantwoordelijkheid te nemen, draagt de provincie bij aan het welzijn van de Brabanders.

FINANCIËN

Noord-Brabant is een financieel gezonde provincie. Door de verminderde uitkering van het Rijk uit het provinciefonds en aanscherping van Rijksregelgeving over beleggingen zal de financiële positie de komende jaren licht verslechteren. Om de provinciale financiën gezond te houden en nieuw beleid te kunnen betalen, bekijken we kleine bezuinigen op bestaand beleid en eventueel verhoging van opbrengsten. Verder streven we naar vergroting van doelmatigheid en schrappen we niet wenselijke reserveringen. De PvdA wil een sobere financiële huishouding. Mede daarom stemden we in de vorige periode tegen de 33,5 miljoen kostende verbouwing van het provinciehuis.

Er is sinds 2011, als gevolg van de kerntakendiscussie (*Agenda van Brabant*), structureel 70 miljoen euro per jaar bezuinigd. Voor structureel nieuw beleid is in de komende Statenperiode minimaal 20 miljoen euro per jaar beschikbaar. De PvdA wijst daarom een nieuwe forse bezuiniging af. De uitdagingen in de samenleving vragen meer ondersteuning van de provincie en dus om geld.

Ruimte voor nieuw beleid

Door het schrappen van de Ruit om Eindhoven is voor het spaar- en infrafonds (asfaltfonds) 250 miljoen euro minder nodig. Van de voor dit project gereserveerde 450 miljoen euro gaat 200 miljoen naar de verbetering van de bereikbaarheid van Zuidoost-Brabant. Er is voldoende geld voor infrastructuur. Daarom gebruiken we de uit het spaar- en infrafonds vrijkomende 250 miljoen euro om van 2016 tot en met 2025 niet 50 miljoen, maar 25 miljoen euro per jaar van de algemene middelen over te hevelen naar het spaar- en infrafonds. Zo blijft er elk jaar 25 miljoen euro over voor nieuw beleid. Gevoegd bij de jaarlijks al beschikbare 20 miljoen euro komt in de komende Statenperiode jaarlijks dus 45 miljoen euro beschikbaar voor nieuw beleid.

Investerings

De provincie kreeg in 2009 2,8 miljard euro door de verkoop van Essent. Daarvan is 1,8 miljard veilig weggezet, voor een jaarlijks dividend (2014: 127 miljoen euro) ter ontlasting van de begroting. De overige 1 miljard was beschikbaar om te investeren in de toekomst van Brabant. Daarvan is inmiddels, in twee tranches, 750 miljoen uitgegeven. De PvdA staat voor een duurzaam financieel beleid en vindt dat de Essentopbrengsten niet mogen worden verjubeld. Het moet dus duidelijk zijn wat de maatschappelijke opbrengsten zijn van de Essent-investeringen. Ons uitgangspunt is ook volgende generaties Brabanders moeten kunnen profiteren van de laatste 250 miljoen. De PvdA kiest ervoor deze middelen onder andere in te zetten voor de energietransitie (voorfinancieringsregeling voor particulieren), een gezonde leefomgeving (sanering overlast veehouderij) en het welzijn van de Brabanders (transitie zorg).